

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000930

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-04-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кондратенко Максим Юрійович

2. Maksym Y. Kondratenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Медицина

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Медицина

Місце роботи здобувача: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12389

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.52

Тема дисертації:

1. Оптимізація діагностики та психокорекції зниження критичності при тривожно-фобічних та соматоформних розладах
2. Optimization of diagnostics and psychocorrection of reduction of criticality in anxiety-phobic and somatoform disorders

Реферат:

1. Дисертація присвячена підвищенню ефективності лікування та покращення якості життя осіб з тривожно-фобічними та соматоформними розладами з явищем зниження критичності, шляхом комплексного вивчення клінічних особливостей та механізмів розвитку зниження критичності та розробки модифікованої програми психокорекції. В дослідженні використано клініко-психопатологічний, психометричний та статистичний методи. Дослідження реалізоване в чотири послідовні етапи. Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше було визначено феноменологічну структуру зниження критичності у осіб з тривожно-фобічними та соматоформним розладами, та доведено неоднорідний характер та специфічність зниження критичності. Так у осіб з тривожно-фобічними розладами зниження критичності було асоційоване з

екстернально-орієнтованим мисленням та унікаючою поведінкою. В той же час, у осіб з соматоформними розладами – з алекситимією та іпохондричною підозрілістю. Вперше було вивчено кореляційну залежність між клініко-психопатологічними, психометричними та особистісними характеристиками асоційованими зі зниженням критичності при тривожно-фобічних та соматоформних розладах. Визначено, що високий рівень алекситимії та використання дезадаптивних копінг-стратегій («Дистанціювання», «Позитивна переоцінка») є важливими факторами, асоційованими зі зниженням критичності. Вперше виділено та систематизовано фактори ризику розвитку зниження критичності у осіб з тривожно-фобічними та соматоформним розладами, до яких віднесено дисгармонійні типи ставлення до хвороби, зокрема, іпохондричний та анозогностичний типи, специфічні акцентуації характеру (тривожний тип акцентуації для тривожно-фобічних розладів в ГД1, демонстративний та застрягальний типи для соматоформних розладів в ГД2) та високий рівень алекситимії. Вперше розроблено теоретичну модель критичного самоусвідомлення, за якою можлива оцінка зниження критичності при тривожно-фобічних та соматоформних розладах. Критичне самоусвідомлення за цією моделлю складається з 7 компонентів (когнітивний, мнестичний, прогностичний, аутоскопичний, інтроєктний, емотивний, емпіричний). На її основі створено і апробовано нову діагностичну методику «Шкала критичного самоусвідомлення», використання якої дозволяє проводити кількісне оцінювання рівня критичності та отримувати дані про індивідуальні особливості зниження критичності. Вперше науково обґрунтовано, розроблено та апробовано систему модифікованої психокорекції, яка базується на відновленні найбільш знижених компонентів критичного самоусвідомлення та корекції зниження критичності, що дозволило достовірно покращити стан пацієнтів, та сформувати гармонійне ставлення до хвороби та прихильність до послідовного лікування психічних розладів. Практична значущість одержаних результатів полягає у тому, що сформульовано особливості та відмінності зниження критичності у осіб з тривожно-фобічними та соматоформними розладами, що дозволяє визначити значення клініко-анамнестичних факторів для розвитку зниження критичності та вплив зниження критичності на тяжкість перебігу та ефективність лікування осіб з тривожно-фобічними та соматоформними розладами. Визначено клініко-феноменологічну структуру зниження критичності, що дозволяє виявляти симптоми, відносно яких критичність знижена в найбільшій мірі. Розроблено діагностичний опитувальник, за допомогою якого можливе вимірювання та визначення якісних особливостей зниження критичності за 7 компонентами критичного самоусвідомлення. Розроблено 8-тижневу програму психокорекції для пацієнтів з соматоформними та тривожно-фобічними розладами зі зниженням критичності до психічного стану, яка складається з першого етапу – діагностичного, при якому визначається ступінь зниження критичності, симптоми зі зниженою та збереженою критикою, значущі психопатогенетичні особливості критичного самоусвідомлення пацієнта, другого етапу, при якому проводиться корекція знижених компонентів критичності через залучення збережених компонентів, та корекція зниження критики до окремих феноменів.

2. Aim of the work: To increase treatment effectiveness and improve the quality of life of outpatients with phobic anxiety and somatoform disorders presenting with the phenomenon of reduced insight, through a comprehensive study of clinical features and mechanisms underlying reduced insight, and the development of a modified psychocorrection program. The study employed clinical-psychopathological, psychometric, and statistical methods. The research was conducted in four sequential phases. Scientific novelty of the work. This study is the first determined the phenomenological structure of reduced insight in outpatients with phobic anxiety and somatoform disorders, and demonstrated its selective and disorder-specific character: in outpatients with phobic anxiety disorders, reduced insight is associated with externally oriented thinking and avoidance behavior, whereas in outpatients with somatoform disorders it is associated with alexithymia and hypochondriacal suspiciousness. For the first time, the correlational relationships between clinical-psychopathological, psychometric, and personality characteristics associated with reduced insight in phobic anxiety and somatoform disorders were studied. It determined that a high level of alexithymia and reliance on maladaptive coping strategies (Distancing, Positive Reappraisal) are important factors associated with reduced insight. This work also presents the first systematic identification of risk factors for the development of reduced insight in outpatients with phobic anxiety

and somatoform disorders, including disharmonious types of attitude toward illness - specifically the hypochondriacal and anosognosic types - specific character accentuations (anxious type for phobic anxiety disorders in RG1; demonstrative and stuck types for somatoform disorders in RG2), and a high level of alexithymia. A theoretical model of critical self-awareness was developed for the first time, enabling the assessment of reduced insight in phobic anxiety and somatoform disorders. Critical self-awareness according to this model consists of 7 components (cognitive, mnestic, prognostic, autoscopic, introjective, emotive, empirical). Building on this model, a new psychometric instrument - the Critical Self-Awareness Scale - was created and tested; its application allows for the quantitative evaluation of the insight level and yields data on the individual characteristics of reduced insight. A system of modified psychocorrection was scientifically justified, developed, and tested for the first time; it is based on the restoration of the most impaired components of critical self-awareness and the targeted correction of reduced insight. This approach resulted in a significant improvement in patients' condition and facilitated the formation of a harmonious attitude toward illness and adherence to consistent treatment of mental disorders. Practical significance of the obtained results. The study formulates the specific features and differences in reduced insight in outpatients with phobic anxiety and somatoform disorders, enabling the determination of the significance of clinical-anamnestic factors in the development of reduced insight and the impact of reduced insight on the severity of the illness course and treatment effectiveness. The clinical-phenomenological structure of reduced insight was determined, allowing for the identification of symptoms toward which insight is most markedly reduced. A psychometric questionnaire was developed that enables the measurement and qualitative characterization of reduced insight according to 7 components of critical self-awareness. An 8-week psychocorrection program was developed for patients with somatoform and phobic anxiety disorders presenting with reduced insight into their mental state; the program consists of two stages: the first (diagnostic) stage, during which the degree of reduced insight is determined along with symptoms exhibiting reduced and preserved insight and the significant psychopathological features of the patient's critical self-awareness; and the second stage, during which the correction of impaired components of critical self-awareness is carried out by engaging the preserved components, and reduced insight into individual phenomena is specifically addressed.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- 1. Хоміцький М. Є., Кондратенко М. Ю. Характеристики особистісного профілю хворих на соматоформний і тривожно-фобічний розлади з явищами зниження критичності. Запорізький медичний журнал. 2023. Т. 25, №3(138). С. 215-219. URL: <https://doi.org/10.14739/2310-1210.2023.3.265368>
- 2. Хоміцький М. Є., Кондратенко М. Ю. Відмінності в стратегіях подолання стресових ситуацій у хворих на соматоформний та тривожно-фобічний розлади з явищами зниження критичності. Чоловіче здоров'я, гендерна та психосоматична медицина. 2023. № 1. С. 58-69. URL: <https://doi.org/10.37321/UJMH.2023.1-07>
- 3. Хоміцький М. Є., Кондратенко М. Ю. Структурні відмінності внутрішньої картини хвороби та їх зв'язок з дискритичністю при тривожно-фобічному та соматоформному розладах. Український вісник психоневрології. 2023. Т. 31, № 3. С. 117-123. URL: <https://doi.org/10.36927/2079-0325-V31-is3-2023-20>
- 4. Кондратенко М. Ю., Городокін А. Д., Шевченко Н. Ф., Столяренко А. М., Дьома І. С. Підходи до оцінювання структури та феноменології критичного усвідомлення у контексті неспсихотичних психічних розладів. Сучасні медичні технології. 2024. Т. 16, №2 (61). С. 105-114. URL:

<https://doi.org/10.14739/mmt.2024.2.301739>

- 5. Кондратенко М. Ю., Хоміцький М. Є. Застосування психокорекційного втручання у пацієнтів з тривожно-фобічними та соматоформними розладами зі зниженням критичності. Український вісник психоневрології. 2025. Т. 33, вип. 4 (125). С. 82-91. URL: <https://doi.org/10.36927/2079-0325-V33-is4-2025-11>
- 6. Кондратенко М. Ю. Клініко-анамнестична характеристика пацієнтів з тривожно-фобічними та соматоформними розладами в залежності від наявності анозогнозії та рівня алекситимії. Актуальні питання сучасної медицини і фармації : тези доп. наук.-практ. конф. з міжнар. участю молодих вчених та студентів (м. Запоріжжя, 15-16 квіт. 2021 р.). Запоріжжя, ЗДМУ, 2021. С. 56-57. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/14508>
- 7. Кондратенко М. Ю. Клінічне наповнення поняття «анозогнозії» в медичній практиці мат. XV Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених з міжнародною участю Актуальні питання клінічної медицини : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю молодих вчених та студентів (м. Запоріжжя, 19 листопада 2021 р.). Запоріжжя, ЗМАПО, 2021. С. 116-118. URL: <https://www.researchgate.net/publication/356879531>
- 8. Кондратенко М. Ю. Психопатологічна структура алекситимії при тривожно-фобічних та соматоформних розладах. Досягнення сучасної медичної та фармацевтичної науки : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 4 лют. 2022 р.). Запоріжжя, ЗДМУ, 2022. С. 13-14. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/16350>
- 9. Хоміцький М. Є., Кондратенко М. Ю. Особистісний профіль та особливості зниження критичності у хворих на соматоформний та тривожно-фобічний розлади. XVI Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених з міжнародною участю Актуальні питання клінічної медицини : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конференції молодих вчених (м. Запоріжжя, 24-25 листопада 2022 р.). Запоріжжя, ЗМАПО, 2022. С. 204-205. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/18731>
- 10. Кондратенко М. Ю. Особливості копінг-стратегій у хворих на тривожно-фобічні та соматоформні розлади з порушенням критики до свого стану. Актуальні питання сучасної медицини та фармації : тези доповідей 83 Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів з міжнар. участю (м. Запоріжжя, 25-26 травня 2023р.) Запоріжжя, ЗДМФУ, 2023. С. 14-15. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/19116/1/%d1%8114-15.pdf>
- 11. Кондратенко М. Ю. Актуальність психокорекції, модифікованої з урахуванням зниження критичності у осіб з тривожно-фобічними та соматоформним розладами. Актуальні питання сучасної медицини та фармації : тези доповідей 85 Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів з міжнар. участю (м. Запоріжжя, 15-16 травня 2025р.). Запоріжжя, ЗДМФУ, 2025. С. 60. URL: https://mphu.edu.ua/upload/files/250521_zb_c.pdf

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0117U006966 0122U200819

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хоміцький Микола Євгенович

2. Mykola Y. Khomitskiy

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8622-6718

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ісаков Рустам Ісроїлович

2. Rustam I. Isakov

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 19.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9127-2930

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Огоренко Вікторія Вікторівна

2. Viktoriia V. Ohorenko

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0549-4292

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Левада Олег Анатолійович

2. Oleh A. Levada

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Курило Віталій Олексійович

2. Vitalii O. Kurylo

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 19.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Підлубний Віталій Леонідович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Підлубний Віталій Леонідович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Ткаченко Оксана Володимирівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**



Юрченко Тетяна Анатоліївна